

appellat idololatriam. Postremò quicquid tunc inter illos Episcopos gestum est, etiamsi fortè ab aliquibus eorum sciebatur, si non sit acceptio personarum, nunc ab omnibus ignoratur. Cur ergo nunc ab omnibus pax amatur? Hæc facillimè cogitare possetis, aut fortasse etiam cogitatis. Sed melius erat, ut amaretis possessiones terrenas, quas timendo perdere cognitæ veritati consentiretis, quàm ut amaretis vanissimam hominum gloriam, quam vos putatis perdere, si cognitæ veritati consenseritis. Vides itaq; jam, [ut opinor;] non esse considerandum, quòd quisq; cogitur; sed quale sit illud, quòd cogitur; utrum bonū, an malum: non, quo quisq; bonus possit esse invitus: sed timendo, quod non vult pati, vel relinquit impediens animositatem, vel ignoratam compellitur cognoscere veritatem, ut timens, vel respuat falsum, de quo contendebat, vel quærat verum, quod nesciebat, & volens teneat jam, quod nolebat. Superfluo hoc fortasse diceretur quibuslibet verbis, si non tam multis ostenderetur exemplis. Non illos aut illos homines; sed multas civitates videmus fuisse Donatistas, nunc esse catholicas, detestari vehementer diabolicam separationem, diligere ardentem unitatem: quæ tamen timoris hujus, qui tibi displicet, occasionibus catholicæ factæ sunt, per leges Imperatorum, à Constantino, apud quem primum vestri ultro Cæcilianum accusaverunt, usque ad præsentem Imperatores, qui iudicium illius, quem vestri elegerunt, quem iudicibus Episcopis prætulerunt, justissimè contra vos custodiendum esse decernunt. His ergo exemplis à collegis meis mihi propositis cessi. Nam mea primitus sententia erat, neminem ad unitatem Christi esse cogendum, verbo esse agendum, disputatione pugnandum, ratione vincendū; ne fictos catholicos haberemus, quos apertos hæreticos noveramus. Sed hæc opinio mea, non contradicentium verbis, sed demonstrantium superabatur exemplis. Nam primò mihi opponebatur civitas mea, quæ cum tota esset in parte Donati, ad unitatem catholicam timore legum Imperialium conversa est, quam nunc videmus ita hujus vestræ animositatis perniciem detestari, ut in ea nunquam fuisse credatur: Ita aliæ multæ, quæ mihi nominatim commemorabantur: ut ipsis rebus agnoscerem, etiam in hac causa rectè intelligi posse, quod scriptum est: *Da sapienti occasionem, & sapientior erit.* Quàm multi enim, [quod certò scimus;] jam volebant esse catholici, manifestissimâ veritate commoti, & offensionem suorum reverendo quotidie differebant! Quàm multos, non veritas, [in qua nunquam præsumpsistis;] sed obduratæ consuetudinis grave vinculum colligabat, ut in eis compleretur divina illa sententia: *Verbis non emendabitur servus duius: si enim & intellexerit, non obediet.* Quàm multi propterea putabant veram Ecclesiam esse partem Donati, quia eos ad cognoscendam catholicam veritatem securitas torpidos, fastidiosos pigrosque faciebat! Quàm

Z

multis

Cypr. Ep.
ad Anton.
52. aliàs
lib. 4. 2.

Ad Eph. 5.
5.

Ad Coloss.
3. 5.

23. 9. 6. c.
Sider. 3.

V. Ep. 127.
C. 159.
Thom. 2.
2. 9. 10. d.
1. ad 1.

Prov. 9. 9.
175.

Prov. 29.
19.